

Obsah [1] **Krajina v územním plánování 21. století** P. Durdík | [2] **Informace k jarní konferenci** | [3] **Rozhovor s předsedou Asociace Petrem Durdíkem** V. Jetel | [3] **Na rozhraní / reflexe podzimní konference v Ústí nad Labem 2017** Z. Černý | [9] **Nová metodika ÚSES** P. Lepeška | [9] **Aktuality z pořizování územních studií krajiny** K. Wirth | [10] **Výsledky studentské soutěže „O nejlepší urbanistický projekt roku“** V. Řezáč | [11] **Deklarace Davos 2018** V. Řezáč | [12] **Mít či nemít městského architekta?** M. Košář | [12] **Městský architekt a jen zdánlivě nesouvisející glosy k novele stavebního zákona** S. Žerava | [13] **Nový paragraf, o Frantíkovi a arbitři architektury** Z. Černý | [14] **Nové publikace** | [15] **Aktuality, Informace** | [16] **Kurzy ČVUT v Praze**

Krajina v územním plánování 21. století

Stále se ozývá více hlasů, které připomínají, že pojetí územního plánování tak, jak je zakotveno v současném stavebním zákoně je přežitá a že by mělo dojít k přípravě zákona nového. S tím se otevírá i prostor pro úvahy o tom, jaké nástroje by měl přinést a jaké pojetí územně plánovacích dokumentací by bylo pro naši republiku nejlepší. Obecným principům jsme věnovali již dva workshopy, nezabývali jsme se ale podrobnějším řešením jednotlivých tematických vrstev. Naše konference v Lednici byla zaměřena na problematiku krajiny. Vracíme se opět na Moravu, do nedalekého okolí. Je tedy na místě, abychom téma utváření krajiny rozvinuli i z pohledu legislativy, co nám umož-

ňuje, jaké máme nástroje pro její ovlivňování a tvorbu. Jsou dostatečné, nebo by byla potřeba něco změnit? Jaké nástroje bychom potřebovali a jakým způsobem bychom je mohli promítnout do nového pojetí stavebního práva?

Určitě nás bude zajímat, zda se podobnými myšlenkami nezabývají naši sousedé, kteří se s problematikou současné legislativy také potýkají. Z tohoto pohledu bude určitě zajímavý příspěvek ze Slovenska, kde je tvorba nového stavebního zákona více než aktuální.

Průřezově se dotkneme hodnot krajiny, jejich ochranou ať už na památkové úrovni nebo

respektem k jejímu přírodnímu potenciálu i člověkem vytvořenému koncepčnímu rámci. V dalších příspěvcích si představíme zkušenosti s uplatňováním tvorby územních studií krajiny. Budou prezentovány konkrétní příklady tvorby krajiny v různých částech republiky.

V panelové diskusi bychom se měli zabývat myšlenkou, kam by se měla ubírat krajina 21. století, co je její úlohou v našem civilizačním prostoru, jak ji ochraňovat a rozvíjet. A samozřejmě, co proto potřebujeme v naší legislativě změnit.

Součástí konference bude jako vždy představení hostitelského kraje a města, vztažené k projednávané problematice.

Konference se bude odehrávat v krásném prostředí mikulovského zámku, z jehož teras jsou nádherné výhledy do přiléhající krajiny, v prostředí, které je přímo spjato s tématem našeho dalšího setkání. V prostředí zámku se také večer sejdem při společenském večeru k dalším neformálním diskusím. Předtím ale ve čtvrteční podvečer proběhne ještě mimořádné valné shromáždění členů Asociace. Proto prosím naše členky a členy, aby se v rámci svých možností pokud možno v co největším počtu shromáždění zúčastnili, abychom mohli uskutečnit nezbytná rozhodnutí pro další činnost našeho spolku.

Vážení přátelé, doufám, že Vás téma našeho dalšího setkání zaujalo a že se s Vámi setkáme v Mikulově v co největším počtu.

Petr Durdík
předseda AUÚP

Svatý kopeček u Mikulova s poutní kaplí sv. Šebestiána schválila vláda ČR v lednu 2018 za národní kulturní památku

Krajina v územním plánování 21. století

Konference AUÚP, 12.–13. 4. 2018, Mikulov, velký zámecký sál mikulovského zámku

Program konference

Čtvrtek dopoledne	14:40–15:10	památková ochrana krajiny v územním plánování	Pátek dopoledne		
09:00–10:00	prezence účastníků		09:00–09:30	studentská soutěž	
10:00–10:10	zahájení	15:10–15:40	přestávka na kávu	09:30–11:00	konkrétní příklady tvorby krajiny
10:10–10:50	představení Jihomoravského kraje	15:40–16:10	současné moderní pojetí krajiny v územním plánování	11:00–11:30	přestávka na kávu
10:50–11:30	představení města Mikulova	16:10–17:15	panelová diskuse – jak je řešena a jak by měla být řešena krajina v územně plánovacím procesu	11:30–12:00	informace MMR o uplatňování novely stavebního zákona a vyhlášky č. 500/2006 Sb.
11:30–12:00	územní studie krajiny			12:00–12:50	diskuse z pléna
12:00–13:30	přestávka na oběd	17:30–18:30	výroční shromáždění členů	12:50–13:00	závěr konference
Čtvrtek odpoledne	20:00–24:00	společenský večer	Pátek odpoledne		
13:30–14:10	zahraniční příklad Slovensko				odborná exkurze
14:10–14:40	historická a komponovaná krajina v územním plánování				

Možnosti ubytování

Ubytování si zajišťují a rezervují účastníci sami na vlastní náklady.

Rezervace ve vybraných ubytovacích zařízeních platí do **11. 3. 2018**. Při rezervaci uveďte **heslo URBANISTÉ**.

Podrobné informace k ubytování na naleznete na webu www.urbanismus.cz a tic@mikulov.cz, tel.: 519 510 855, příp. www.mikulov.cz/turistika/služby/ubytovani.

Cesta autem, příjezd od Brna | Před Mikulovem odbočte doleva na silnici 421, ulice Brněnská. Tou pokračujte rovně, po cca 900 m odbočte mírně doprava na ulici 22. dubna, která následně pokračuje jako ulice Komenského. Na křižovatce pak odbočte doleva na ulici Koněvova. Na konci ulice Koněvova odbočte mírně vlevo na ulici Česká. V její blízkosti můžete zaparkovat. Odtud už můžete pokračovat pěšky směrem na náměstí a poté branou k zámku.

Rozhovor s předsedou Asociace Petrem Durdíkem

doc. Ing. arch. Petr Durdík

Petrem Durdíkem. Za redakční radu Aktualit se ptal Václav Jetel.

Na začátku roku se občas ohlížíme dozadu a vzpomínáme, jaký byl ten rok předchozí a co bychom mohli zlepšit nebo změnit. Jaký byl z tvého pohledu rok 2017 za Asociaci a ve tvém profesním životě?

Minulý rok přinesl novelu stavebního zákona, s tím nové povinnosti pro úřady územního plánování a tedy i velký počet našich členů. Obavy, jak zvládnou nápor, který na ně navršil požadavek na vydávání závazných stanovisek, se pomalu naplňují. Avizované posílení jejich personálního zabezpečení se zatím nenaplnilo. To je ale spíš průmět toho minulého roku do toho současného. Za Asociaci se nám podařilo zorganizovat dvě konference, uspořádat dva workshopy, studijní zahraniční cestu, dále rozvíjet spolupráci s MMR a zpracovávat vyžádané posudky ze sféry veřejné správy na problematiska témata. Bohužel se nám nepodařilo úspěšně uskutečnit poslední valné shromáždění členů v Ústí nad Labem a tím pádem se pohybujeme v rozpočtovém provizoriu, což je nepříjemná situace. Doufáme, že se nám podaří shromáždění úspěšně zopakovat v Mikulově a budeme opět fungovat ve standardním režimu.

V době, kdy spolu vedeme tento rozhovor, pilně probíhá příprava na jarní konferenci v Mikulově. Jeho součástí je i výroční shromáždění členů Asociace. Jaká budou hlavní témata tohoto shromáždění?

Musíme schválit rozpočet na současné období, budeme se zabývat financováním naší činnosti a samozřejmě programem na probíhající období, abychom mohli naplňovat požadavky členů na naši činnost z hlediska pořádání jednotlivých akcí. Důležité budou i otázky, týkající se rozvíjení naší členské základny a atraktivity naší činnosti pro širší odbornou veřejnost.

Asociace, vedle tradičních konferencí a odborných cest, pořádá také workshopy, zpracovává různé metodické materiály nebo odborné posudky, vydává Aktuality apod. Na co se mohou členové v tomto nebo i v následujícím roce těšit?

Rádi bychom uspořádali další workshop, pro další rok budeme opět připravovat zahraniční studijní cestu. Musíme připravovat další podzimní konferenci, která bude zároveň i volebním shromážděním členů na další období. Určitě budeme zvědaví na další náměty na naši činnost, které vyplynou ze shromáždění členů na naší další konferenci v Mikulově. A tímto se obracím k našim členkám a členům, aby se konference a valného shromáždění zúčastnili, abychom mohli pokračovat v naší práci podle schválených dokumentů, včetně programových požadavků

Pokud Asociace stojí o růst a oživení své členské základny a o příchod mladé generace urbanistů a územních plánovačů, čím bys chtěl oslovit nové zájemce o členství?

Asociace je a měla by být platformou, na které jsou diskutovány problémové okruhy, vyplývající z naší profese. Poměrně těsná spolupráce s naším rezortním ministerstvem přináší i záruky rychlé informovanosti o probíhajících metodických změnách. Naši členové se na nich také přímo podílejí formou spolupráce s MMR. Rádi bychom otevřeli naše konference více i pro příspěvky z oblasti činnosti doktorandů, které mohou přinést jiný pohled na vnímání některých oblastí a zároveň je tato možnost může přivést do našich řad. Chtěli bychom také zvýšit povědomí o našem spolku širší distribucí Aktualit elektronickou formou většímu okruhu uživatelů.

Vedle práce pro Asociaci jsi ještě docentem na Fakultě stavební ČVUT v Praze. Jak hodnotíš práci se studenty? Co ti přináší osobně?

Práce se studenty je vždy oživením a do jisté míry omlazením. V mnoha projektech se skrývají gejzíry neotřelých nápadů a úplně jiného pohledu na možná řešení. Už to samo o sobě člověka nutí přehodnocovat vlastní názory a zvažovat efektivitu navržených řešení. A ono rozhodně není na škodu občas zapochybovat o svých názorech a přijímat jiná nová řešení, která by dřív považoval za slepé uličky. Práce s některými studenty je vlastně neustále probíhající myšlenková evoluce, která nutí člověka neustrnout na zažitých stereotypch a neustále se názorově posouvat dál. Jenom škoda, že současné vysoké školství preferuje svým pojetím kvantitu před kvalitou a v zájmu přijetí požadovaného počtu studentů i při slabších populačních ročnících neustále snižuje požadavky na úroveň uchazečů, což se samozřejmě projeví i ve struktuře kvality studentů.

Václav Jetel

Na rozhraní

Konference AUÚP ČR, Ústí nad Labem 26. až 27. října 2017

Letošní podzimní konference Asociace byla celá na takovém rozhraní...

Už cesta z nádraží Klíšskou ulicí byla pohybem po rozhraní, po hranici mezi výsostným akademickým prostředím, zvlněnými i jinými obytnými stavbami a na druhé

straně pavlačovými „penziony“, ubytovnami a vůbec světem, který se nazývá segregovaným, jehož příslušníci ale nijak vyloučeně nevypadali. Na jedné straně Klíše, jen o kousek dál Předlice. Na jedné straně moderní areál kampusu, na druhé umakartové koleje – i to byl obraz protikladů.

Pravidelné konference, konané dvakrát do roka, jsou tradičně vrcholem aktivity našeho „zapsaného spolku“ (chápete, že tak stupidní pojem může občanský zákoník vymyslet? – ale to je něco jako „vlak vyšší kvality“ anebo „vynikající učitel“; tvůrčí schopnosti zodpovědných osob jsou zkrátka (ne)

Výhled na město z 11. podlaží vysokoškolských kolejí

omezené). Takovýto vrchol se pak obvykle projeví i přílivem do spolkové pokladny. V posledních letech to, pravda, trochu vážně, ale ústecká konference se opravdu dostala na samu hranu – a to ale teď nemluvíme o saldu, finální sčot možná ještě ani nebyl dokončen, ale mluvím o počtu přítomných. Však to bylo poprvé, kdy shromáždění členů nebylo schopné usnášení.

Ona totiž ta konference byla prostě na hraně: 1. Měla téma teoreticky urbanisticky zajímavé, ale prakticky pro většinu osob nepoužitelné. Komu se v územním plánu vyskytne velký průmyslový závod? A mnoho účastníků má tyto konference za školení, odjíždějí s návody nebo aspoň náměty, co a jak dělat ve vlastní praxi. 2. Byla a nebyla v pracovní dny (školní prázdniny). 3. Byla v Ústí nad Labem, v městě možná pro některé nepřitažlivém, i když pravý urbanista se tetelí blahem při vnímání všech těch hran, kontrastů, protikladů a přechodů. (Vzpomínám, jak jsem před lety toužil po kávě a dortíku – a ve všech cukrárnách se tehdy kouřilo, zvláštní to město...). V tomto městě mají aspoň jednu velkou jistotu – stále je na čem pracovat.

Začátek konference je vždy poskytnut místním, pro představení kraje, města, strategií a konceptů s ohledem na téma konference. Bylo tomu tak i v Ústí nad Labem.

Konferenci Asociace přišla pozdravit primátorka **Věra Nechybová**, pod jejíž záštitou jsme se v Ústí sešli. Formulovala několik základních problémů – těžká jednání se soukromými majiteli, zadluženost (žel jsem si nepoznačil čí) a nemožnost použít dotace

(můj výklad: město nemůže použít dotace na soukromý majetek). Opakovaně jsme se už setkali s radním Ústeckého kraje **Ladislavem Drlým** a také s **Dianou Juračkovou**, která shrnula historii výrobních aktivit v kraji ve vazbě na tok Labe i v 19. století budovaných že-

Výhled na město z piazzetty vysokoškolského kampusu

Kampus ústecké univerzity, místo konání konference a výstava Stavby roku tradičně v blízkém plenéru

leznic. Připomněla – sláva, konečně i trocha architektury – Kotěrovu kolonii v Lounech a projevila přání zlomit obecný trend spočívající v zakládání průmyslových hal na zelené louce a v opomíjení brownfieldů. **Vladimír**

Charvát se pak více soustředil na samotné město Ústí nad Labem, neb je jeho hlavním architektem. Nazval je městem protikladů, v němž ubývá lidí (magnetismus blízké Prahy je pro mladé a vzdělané neodolatelný), „smř-

tuje“ se (strukturální ekonomické změny, odstup od technologického pokroku) a přitom probíhá suburbanizace se všemi důsledky. Pro rozvojovou strategii města je ovšem dostatek východisek (poloha, přírodní prostředí, vybavenost, školství, dopravní dostupnost), třebaže tři největší historické fabriky – Spolechemie, Setuza, Tonaso – k této strategii příliš přispět nedokáží. A tak snad alespoň může potěšit naprostá unikátnost Spolechemie – provozy tohoto typu prý už existují jen v Pákistánu a Bhútánu. Jenže právě průmysl obsadil atraktivní místa v nivě podél Bíliny a Labe a bydlení se muselo šplhat do okolních kopců. Návrat do niv, k Labi, to je hlavní koncept, velká výzva pro město.

Na programu pak bylo cosi o soustružení nul a jedniček, alespoň tak si představuji digitalizaci průmyslu. Příspěvek ale odpadl a vzniklé okénko od parapetu až po nadpraží vyplnil **Tomáš Sklenář** tak oblíbeným výkladem o novinkách ve stavebním zákoně. A je to vždy stejné: napjatě a s očekáváním hltáme všechny novoty, abychom posléze byli naštvaní, frustrovaní ze všech těch změn, protože – jak známo – každá změna je k horšímu. Řeč byla samozřejmě o společném povolení, o koordinaci, již zajišťuje svým závazným sta-

Rada Asociace v předvečer konference se sice usmívá, ale už podle počtu přihlášených členů tuší problém: usnášeníschopnost shromáždění členů je na vážkách...

noviskem úřad územního plánování – nově to dotčený orgán, o veřejných zájmech, které stavební zákon hájí, o cílech a úkolech územního plánování, o zkrácených postupech, díky nimž se notně prodloužil stavební zákon, o hasičích, o vedení 400 kV, strojově čitelném formátu, o prvcích regulačního plánu, webu a úplném znění a o mnohém dalším. To všechno se dočtete ve vyčerpávacích pasážích stavebního zákona a vyhlášek, ale některé souvislosti vám možná uniknou – a tak nezbyvá než se těšit na tradiční společné „školení“ projektantů v Národním domě na pražských Vinohradech. Snad zase bude.

Tematicky zaměřenou odbornou část konference zahájila zahraniční hostka (abych byl genderově korektní), paní **Valeria Monno**. Zabývala se vztahem průmyslové výroby a územního plánování v Itálii. Mimořádně, Legge urbanistica, zákon o územním plánování č. 1150 z r. 1942 je stále platný. Svůj příspěvek založila na kontrastu minulosti a současnosti, na rozdílnosti měst fordovské éry a postfordovského období. Fordovská města byla založena na zónování. K jejich teorii i praxi přispěl i průmyslník Adriano Olivetti (ano, psací stroje), který vedl urbanistický institut, zajímal se o architekturu a komunitní plánování a budoval obytné čtvrti pro své zaměstnance. A tak postupně došlo k tomu, že osm tisíc obcí je obklopeno neatraktivními zónami se špatnou infrastrukturou a přinášejícími znečištění prostředí měst. A s tím-

to dědictvím a se zátěží z minulého období, jimiž jsou byrokracie, korupce, dlouhé lhůty atd., se snaží současná Itálie něco dělat. Až to vypadá, jako by se na plánování rezignovalo, rozvíjejí se postupy neoliberalismu, deregulace, privatizace, je dána odpovědnost regionům. A vznikají i nové nástroje jako dohoda o programu (developer vs. obec). A vyjednávání vůbec dostává hlavní slovo, one-to-one. Úspěch mají flexibilní modely poskytující ochranu obyvatelům. Lépe než hledat ideální využití ploch, k němuž obvykle nikdy nedojde.

Pro debatu o českých zkušenostech vztahu velkých průmyslových závodů a sídel posloužily nejprve Kvasiny, výrobní závod firmy Škoda Auto. S velkým přehledem a znalostí širokých souvislostí o tomto příliš velkém subjektu v krajině, na jehož vznik nebyli připraveni ani lidé, ani krajina, promluvil **Jan Sixta** a přirovnal tento zásah v podhůří Orlických hor k jiným velkým změnám, a to v podhůří hor Krušných, dolům. Těžké je, že prevence takových problémů je obtížná, požadavky aktérů jsou příliš rozdílné a podnikatelé po velké rozvaze jsou velmi rychlí – fabrika musí do dvou let stát a produkovat. Ale přitom kvasinský závod, přerodivší se z bývalé karosárny Jawy, zase tak překotný vývoj neměl, jak dokumentoval J. Sixta na fotografiích z let 1979 a pozdějších. Jenže obec na rozvoj továrny nereagovala. Nápravu pak zajišťují až usnesení vlády z r. 2015,

kteří alokují prostředky na zlepšení dopravy, infrastruktury, na kompenzaci pro obce (byty aj.). Nicméně komplexní rozvojový materiál formulující koncepci a strategii, stále chybí. Je nutná spolupráce všech partnerů, která by měla směřovat ke společnému cíli: aby zaměstnanci v místě bydleli, aby nemuseli dojíždět.

Hradecký kraj nechal zpracovat studii, která se zabývá dopady této průmyslové zóny, jakési „poučení z Kvasin“, na něž se ovšem nabalují i další zóny, v nichž už pracuje 10,3 tisíce zaměstnanců, přičemž samotné Kvasiny mají 1,5 tis. obyvatel a nejbližší město Rychnov nad Kněžnou také jen 11 tisíc, jak uvedla **Veronika Šindlerová**, spoluautorka studie. To implikuje dvě základní problémová témata: lidé a doprava. Autoři, jak velmi sebevědomě sdělili, studii pojali jako takovou disertační práci, ač to vlastně nepotřebují, doktorátů už dosáhli. Finálním závěrem, který jsem pochytil, je, že nad 60 minut by lidé neměli za práci dojíždět. Další z autorů **Jindřich Felcman** se věnoval dalšímu aspektu, ochotě Čechů stěhovat se za prací. Ta není velká, zvláště jsme-li tak vázání na vlastnické bydlení – Češi na pořízení bytu potřebují 11 ročních platů, zatímco Němcům jich stačí méně než pět. A tak ochotu přestěhovat se může podpořit jen vyšší plat nebo zajištění bydlení. Trh sice vše vyřešil – svozy zaměstnanců z dojížděkových vzdáleností větších než 60 min., ubytovny, sdílení

postelí – ale je to to pravé řešení? Urbanismus musí řešit to, co by mělo být, ne co je... Je třeba plánovat i město.

To Plzeň má plánování velmi rozvinuté, územní plán města získal v rámci Stavby roku titul v soutěži Urbanistický projekt roku 2017. Jeho spoluautorka **Irena Králová** přiblížila Plzeň jako město pestrobarevné. Už je konec „černé“ Plzně aneb není průmysl jako průmysl. Dříve byly průmyslové plochy zdrojem znečištění, vytvářely problémové rozhraní v kontaktu se sousedními plochami. Dnešní problémy jsou jiné – dopravní zátěž, pracovní síla představovaná z valné části agenturními pracovníky, zvýšená kriminalita apod. Po některých provozech zůstaly brownfieldy, jež se často daří zařazovat do ploch smíšených obytných. Vyslechli jsme si bližší údaje o třech zajímavých lokalitách – Borská pole (městský industriální park, 105 ha), Světovar (archiv a kulturní zařízení), Cukrovarská. Dnešním trendem Plzně je věda, výzkum, vývoj...

Po teoretičtější pojetém vystoupení následoval **Hynek Gloser**, který přiblížil proměnu brownfields Škoda na PZ Škoda (2004–17), největšího realizovaného brownfieldu u nás, který má rozlohu 200 ha. Z 94 % byla plocha zastavěna, plná železnic, proťatá dvěma silnicemi. Projekt regenerace si vyžádal masivní demolice, sanace, projekt na dvě desetiletí.

Na cestě mezi kolejemi a kampusem stojí S-domy architekta Franze Josefa Arnolda z počátku 30. let minulého století

Ale charismatický a věcí zapálený H. Gloser přesvědčil, že když se chce, jdou opravdu velké věci. A jestli v této zóně chcete strávit příjemný čas i s dětmi – pak je tu Technia Science Center, vzniklé pod partnerstvím Škody a Západočeské univerzity.

Předchozí přednášející se poté přeměnili v účastníky panelové diskuse moderované **Petrem Durdíkem**, která se zabývala koncepcí průmyslu v republice, existuje-li vůbec. T. Sklenář zdůraznil, že územní plánování může jen vytvářet územní podmínky

Ideální místo pro inspiraci, pro dva konferenci unavené urbanisty

ky a vytvářet podporu tomu, co v území chceme. V. Šindlerová se domnívá, že rozvoj průmyslu nemá a nemůže mít celkovou koncepci, že je dílčí lokalizační úlohou. A v Kvasinách prý šlo o selhání územního plánování. To v reakci vyvrátila autorka územního plánu J. Šejvlová – vždyť připravovali jen územní podmínky pro „nápravu“ věcí prosazovaných vládou. J. Sixta a I. Králová zmínili další souvislosti rozvoje průmyslových zón. V Mladé Boleslavi vlastnily bývalé AZNP MI. Boleslav byty a ubytovny, nový německý vlastník se všeho zbavil, soustředil se přece jen na to, co umí a hle – teď se navrácí péče o bydlení. Protože montovnu lze zrušit a dát jinam, ale fabriku nikoliv, na ni je navázán celý systém subdodavatelů a všeho dalšího... V Plzni je doprovodným jevem rozvoje průmyslu 15 tisíc cizinců, hlavně agenturních pracovníků, se všemi dalšími dopady. V. Soukeník pohovořil o třech pilířích a plédoval za to, aby se pro každý územní plán zpracovával rozbor udržitelného rozvoje území. H. Gloser sdělil, že spočítali, že brownfield x greenfield vycházejí stejně, a tak je třeba prosazovat přestav-

bu. A taky pronesl plamennou řeč vizionáře – máme možnosti, ale my je neumíme využít, a možná ani nechceme!

První den konference byl tedy věnován Ústí nad Labem, Kvasinám a Plzni. Druhý den pak Mladé Boleslavi a Kolínu. Ale také Stavbě roku, o jejímž 25. ročníku promluvil **Jan Fibiger**, o 52 stavbách, pěti zahraničních, dvou urbanistických projektech, ale i o pojmech novodobých: stavebnictví 4.0, SIA, BIM atd. Ale to si na webu vše snadno najdete.

Mladou Boleslaví, nejprve historickou, nás provedli **Karel Beránek** a **Jakub Dvořák**. Už v 19. století vznikla továrna na jízdní kola, poté Laurin a Klement a nakonec Škoda. Dnešní život města je silně ovlivněn rytmem automobilky – začátek směny, konec směny, areál o rozloze 250 ha, přes 21 tis. zaměstnanců, pro něž je vyhrazeno téměř šest tisíc parkovacích stání, vstupy lidí a materiálu, vysoké výdělky, vysoké ceny, hodně lidí, málo postelí, plánování města vs. rychlé změny strategií automobilky. A to je přitom město, s asymetricky umístěným

historickým centrem, na hranici svých možností. V rozvoji tak bude odkázáno i na sousední obce a města.

Vize pro Mladou Boleslav pak především prostřednictvím prací svých studentů představil **Michal Hlaváček**. Zabývaly se zejména stykem města a areálu automobilky, hledaly novou lokalizaci pro městské centrum i centrum automobilky (administrativa, prodej), neboť – jak už bylo zmíněno – historické centrum leží mimo jádro současného dění. Tím je třída Václava Klementa, která by byla dobrým místem pro vznik nového společného centra. Ó jak to bylo osvěživé vidět neotřelé nápady studentů, půdorysy, pohledy a perspektivy, architekturu střídmější i bláznivou...

Pánové **Tomáš Sklenář** a **Michael Kašpar** přiblížili dobu vzniku, minulost i současnost průmyslové zóny Kolín-Ovčáry, areálu o rozloze 370 ha, jenž je působištěm především automobilky TPCA (Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech). Kolín byl před válkou městem velmi pokrokovým (druhé kino u nás, centrální zásobování teplem atd.). V 80. letech se ale naplno projevil mnohé jeho deficity – chabé vodní zdroje, neexistující čistírna odpadních vod, jediný most přes Labe, a to jen pro osobní automobily a další. Devadesátá léta byla ve znamení postupné nápravy, ale do toho začaly krachovat místní fabriky a město se pokoušelo zachraňovat zaměstnanost obyvatel. A pak se zrodila možnost nové velké průmyslové zóny. Opravdu se zaměstnanost vyřešila (5 tisíc pracovních míst), až přešla – zaměstnanec je třeba „dovážet“. Zóna přispěla ke zkvalitnění infrastruktury v severní části města. Přinesla ale i negativa: dopravní zátěž centra (trasa na jih na D1), zadlužení města (vláda nesplnila své sliby podpory), ubytovny, zvýšení kriminality. Město má především zájem na tom, aby v zóně (stále 70 ha volných pozemků) fungovala výroba, výzkum, služby, ne pouze sklady.

A tak se ukazuje, jak konferenci uzavřel **Petr Durdík**, že soužití měst s velkými průmyslovými areály je komplikované a není řešitelné v územním plánu jedné obce. Zásady územního rozvoje jsou zase málo podrobné, chybí zkrátka nějaký mezistupeň. Stát by chtěl rozvoj takovýchto zón, ale přitom není schopen rychle reagovat na aktuální problémy, které na rozhraní zón a sídel z tohoto soužití zákonitě vznikají.

Text a fotografie:
Zdeněk Černý

Nová metodika ÚSES

V loňském roce zveřejnilo Ministerstvo životního prostředí na svých webových stránkách dlouho očekávanou práci s názvem „*Metodika vymezování územního systému ekologické stability*“ a s podtitulem „*Metodický podklad pro zpracování plánů územního systému ekologické stability v rámci PO4 OPŽP 2014–2020 (aktivity 4.1.1 a 4.3.2)*“.¹⁾ Tato metodika má nahradit dodnes užívanou „Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability“, která s podporou MŽP vyšla roku 1995. Co přináší nového oproti dosavadní praxi vycházející z „Rukověti“?

Kromě již naléhavě potřebného zohlednění současného právního prostředí metodika upřesňuje, aktualizuje a doplňuje známá teoretická východiska a praktické principy vymezování ÚSES. Významným přínosem je, že se zpracovatelé „postavili čelem“ k dosud neřešenému zásadnímu problému teorie ÚSES, kterým je způsob průchodu ÚSES urbanizovaným územím. Při nezbytném dodržení principů vymezování ÚSES se zdaleka ne vždy lze vyhnout jeho vymezení i v silně urbanizovaném území, zvláště pokud jde o skladebné části určené pro biotická společenstva vázaná na vodní toky a plochy (vodní a nivní větve systému), ale i v některých jiných případech. Pro tyto situace je nově stanovena úleva, spočívající zejména v akceptaci okolnostmi vynucené nespojitosti ÚSES.

Naopak nepřekvapuje, že metodika upouští od vymezování ochranné zóny nadregionál-

ního biokoridoru, která v letech, kdy byl ÚSES mimo pozornost Ministerstva životního prostředí, přestala být chápána jako součást biokoridoru. V následných diskusích bylo hlavní námítkou, že ochranná zóna nemá oporu v předpisech. Místo ní proto metodika zavádí „podpurné pásmo biokoridoru“, které je zcela bez opory v předpisech.

Významnou novinou je kapitola „Uplatnění plánu ÚSES v různých typech navazujících dokumentací“, která se relativně podrobně věnuje uplatnění ÚSES v územně plánovacích podkladech a způsobu jeho řešení v jednotlivých stupních územně plánovací dokumentace. Tato kapitola sice nemůže nahradit podrobnou metodiku pro zpracování ÚSES do ÚPD, jejíž aktualizace by rovněž byla žádoucí, ale pro účely samostatného vymezování ÚSES dostatečně reflektuje aktuální podobu územního plánování. Metodika například počítá s tím, že pro ÚSES jsou na úrovni ZÚR i ÚP jediným relevantním institutem plochy a koridory, nikoliv třeba trasy biokoridorů, jak je znala stará právní úprava. Zajímavé je, že metodika předpokládá „obdobné“ stanovení regulativů pro koridory jako je tomu pro plochy, což je věc na úseku územního plánování zatím metodicky ne zcela jednoznačně dořešená.²⁾

Zcela nová je rovněž kapitola „Plán ÚSES“, stanovící obsahové požadavky na samostatnou plánovací dokumentaci pro ÚSES, zpracovávanou ve smyslu prováděcí vyhlášky k zákonu o ochraně přírody a krajiny.³⁾ Zpracování

těchto plánů se stalo opětovně naléhavým vzhledem ke stavu judikatury, neboť soudy z deklaratorního ustanovení „plán systému ekologické stability je podkladem pro územně plánovací dokumentaci...“⁴⁾ vtipně dovozují, že ÚPD zpracovaná bez tohoto podkladu trpí právní vadou (je zpracována v rozporu s požadavky práva). „Neopomenutelným podkladem“ pro územní plánování jsou ale také například pozemkové úpravy⁵⁾ ©.

Metodika rozlišuje nadmístní plán ÚSES a místní plán ÚSES a rámcově stanoví jejich obsah. Z hlediska postupu rozlišuje rozbor (analýzu) a návrh a stanoví jejich náležitosti. Zatímco v ostatních částech se zdá být nová metodika věcnější a přesnější než metodika původní, z hlediska přesnosti popisu jednotlivých postupových kroků a jejich obsahu v kapitole 11 „Plán ÚSES“ však zůstává v poněkud obecnější rovině, než kapitola 4 Löwovy „Rukověti“. Proto si nejsem jist, zda v praxi tuto část „Rukověti“ nahradí.

Hlavním účelem metodiky je poskytnout aktuální metodický návod pro zpracování plánů ÚSES s podporou z operačního programu životní prostředí.

Podrobně bude o metodice informovat článek z pera autorky zvláště povolání, který vyjde v časopise Urbanismus a územní rozvoj č. 2/2018.

Petr Lepeška

1) https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/uzemni_system_ekologicke_stability; <http://www.opzp.cz/vyzvy/52-vyzva/dokumenty>

2) Zatímco strukturu regulativů pro plochy uvádí vyhl. č. 500/2006 Sb. v příloze č. 7, charakter podmínek pro využití koridoru není stanoven. Srov. též: <http://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Stanoviska-a-metodiky/Stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-MMR/2-Uzemne-planovaci-dokumentace-a-jejich-zmeny/Vymezeni-koridoru-verejne-dopravni-a-technicke-infrastruktury-v-uzemni>

3) vyhláška č. 395/1992 Sb.

4) § 2 odst. 3 vyhlášky č. 395/1992 Sb.

5) § 2, věta poslední, zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů

6) <http://www.opzp.cz/podporovane-oblasti/4-3-posilit-priroze-funkce-krajiny?id=30>

Aktuality z pořizování územních studií krajiny

Územní studie krajiny (ÚSK) jsou jednou z aktivit podporovaných ze specifického cíle 3.3 Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Základní podmínkou pro získání finanční podpory na ÚSK je její zpracování pro celý správní obvod obce s rozšířenou působností (ORP). V rámci již uzavřené

výzvy č. 9 IROP bylo podpořeno celkem 47 ÚSK, které tak pokryjí 23 % všech správních obvodů ORP, kterých je 205, a rovněž 23 % rozlohy území ČR. Aktuálně jsou tyto ÚSK převážně ve fázi doplňujících průzkumů a rozborů. Podpořené ÚSK musejí být dokončeny do konce roku 2019.

V gesci Ministerstva životního prostředí i nadále běží výzva č. 14/2016 vyhlášená z Národního programu životní prostředí na dofinancování zbylých nákladů na pořízení ÚSK podpořených ze specifického cíle 3.3 IROP.

V současné době lze ÚSK kofinancovat z IROP v rámci specifického cíle 4.1 ze 45. výzvy. Oproti 9. výzvě IROP musí celý správní obvod ORP ležet na území jedné místní akční skupiny, která má podporu ÚSK uvedenou ve své Strategii komunitně vedeného místního rozvoje (Strategie CLLD). I přes tuto poměrně přísnou podmínku je řada správních obvodů ORP, které by mohly po zohlednění této podmínky v příslušné Strategii CLLD na podporu dosáhnout.

10. listopadu 2017 proběhl 1. workshop pořizovatelů a projektantů k ÚSK, organizovaný Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR) ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, kterého se zúčastnilo více než 130 zájemců. Cílem bylo umožnit diskusi a výměnu zkušeností mezi pořizovateli a projektanty ÚSK, a to s ohledem na novost, komplexnost a náročnost úlohy. Diskutována byla např. témata specifík jednotlivých zadání, problémy při konzultacích s dotčenými orgány,

problematika krajiny a krajinných okrsků, či možnosti ÚSK při ovlivnění způsobu hospodaření v krajině a při zpřesnění územního systému ekologické stability. V roce 2018 plánuje MMR zorganizovat další workshop k ÚSK a rovněž obdobný workshop k územní studii veřejného prostranství.

Karel Wirth

XXIII. ročníku studentské soutěže „O nejlepší urbanistický projekt“ zná své vítěze

Již XXIII. ročníku studentské soutěže, jejímž partnerem je AUÚP ČR, se zúčastnilo rekordních 48 prací studentů ze šesti škol. Do soutěže se přihlašují semestrální práce s tematikou urbanismu nebo územního plánování. Kromě zakládající trojice, tj. FA ČVUT v Praze, FA VUT v Brně a FA STU v Bratislavě, vyslaly práce Fakulta stavební ČVUT, Fakulta architektury ve Wroclawi a poprvé studenti České zemědělské univerzity v Praze. Porota pracovala ve složení Ing. arch. Alžběta Sopi-

rová, PhD., FA STU, doc. Ing. arch. Karel Havlíš, FA VUT, Dr. Inż. Wawrzyniec Ziżper, FATU Wrocław, doc. Ing. arch. Jan Mužík, CSc., FSV ČVUT, prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc., FA ČVUT v Praze, Ing. arch. Vanda Ciznerová, US Brno, Ing. arch. Petr Housa, Casua a Ing. Václav Matoušek, HB Reavis. Předsedou poroty byl zvolen Ing. arch. Pavel Šváb CSc., UAD. Ve tříkolovém hlasování stanovila porota vítězná práce v tomto pořadí:

1. cena

Bratislava Miletičová – Zahradnícka ulica

Lenka Gallo, Natália Filová
STU v Bratislavě, FA architektúry – Ústav urbanizmu a územného plánovania, Urbanistický ateliér

2. cena

Bratislava, Obchodná ulica: Flexibilné mesto

Laura Foltínová, Veronika Mandicová
STU v Bratislavě, FA architektúry – Ústav urbanizmu a územného plánovania, 2_AT1_AU-Ateliér I

3. cena

Holešovický meadr

Daniel Degtěv, Tereza Dejdarová, Tomáš Fiála, Nikola Karabcová
FA ČVUT, Ústav nauky o budovách, Ateliér Koucký

odměna

Centrum vzdělávání Krumlovia

Tereza Beránková
VUT FA architektury – Ústav urbanismu, Ateliér prof. Ing. arch. Hany Urbáškové

odměna

Ohraničení – Hranice na Moravě

Maroš Kostelanský, Miriam Leštachová
VUT Brno – Architektura a Ústav prostorové tvorby, Studio FREE ASSIGNMENT 1

Lenka Gallo, Natália Filová: Bratislava Miletičová – Zahradnícka ulica, 1. cena

Laura Foltínová, Veronika Mandicová – Bratislava, Obchodná ulica, 2. cena

Daniel Degtěv, Tereza Dejdarová, Tomáš Fiala, Nikola Karabcová – Holešovický meandr, 3. cena

odměna

Bratislava. Obchodná ulica „Flexibilné město“

Paula Bencová, Miroslava Mišurová – STU v Bratislavě, FA architektury – Ústav urbanizmu a územního plánovania, 2_AT1_AU-Ateliér I

zvláštní uznání

Územní plán Nové Strašecí

Lenka Chlanová, Eva Krňanská, Daniel Nosek, Barbora Štěpánová – Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta životního prostředí, Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování, Projekt M1

Ze zprávy poroty:

1. cena:

Bratislava, Obchodná ulica: Flexibilné město

Lenka Gallo, Natália Filová

Témou oceněné ateliérové práce bylo řešení priestoru na křížení dvou bratislavských ulic Záhradníckej a Miletičkovej, kde sa v súčasnosti nachádza známe trhovisko „Miletička“. Toto špecifické územie, svojou polohou a významom, má potenciál stať sa atraktívnou lokalitou mestskej časti Ružinov. Hlavným zámerom riešenia predmetného územia bolo navrhnuť ťažiskový spoločenský priestor s trhoviskom a zachovaným komínom pôvodného bitún-

ka, čo podčiarkuje aj slogan práce „Stretneme sa pri komíne, Miletička nezanikne“. Súčasný stav jednotlivých objektov, uličných blokov a ich funkcií, aj samotné trhovisko statusu ťažiskového priestoru nezodpovedá. Filozofia návrhu ateliérové práce spočíva v spolyfunkčnení priestoru pozdĺž ulíc Záhradnícka a Miletičkova, zachovanie plôch a línii verejnej zelene, doplnenie peších a cyklistických trás, nasmerovaných na hlavný kompozičný uzol priestoru – trhové námestie s komínom. Prioritná funkcia trhoviska so svojim tradičným predajom ovocia a zeleniny sa v návrhu zachováva, pričom sa dopĺňa o nové funkcie – reštaurácie a kaviarne, tanečné štúdio a pódium na organizáciu rôznych sprievodných kultúrnych podujatí. Prínosom práce je optimálne zapojenie prírodného potenciálu do celkového návrhu, či už vo forme alejí alebo zelených pásov. Trhovisko, s navrhnutým verejným priestorom, sa tak stáva centrom spoločenského diania mestskej časti Ružinov a atraktívnou lokalitou pre obyvateľov, návštevníkov, predávajúcich, pestovateľov ako aj výrobcov domácich produktov a remeselníkov, ktorá má jedinečnú, neopakovateľnú atmosféru.

Porota ocenila prácu prvou cenou pre rozsiahlu analýzu riešeného územia, dôkladné poznanie východísk, ktoré ovplyvňujú celkový návrh lokality, jasnú a čitateľnú koncepciu, ako aj vysokú úroveň grafického spracovania.

Vít Řezáč

Evropští ministři kultury přijali na setkání v Davosu deklaráci o stavební kultuře

Davos, 22. 1. 2018

Na pozvání prezidenta Švýcarské konference Alaina Berseta se sešlo v předvečer Davoského světového fóra kolem čtyřiceti ministrů kultury evropských zemí, aby přijali dokument Davoská deklaráce, který zavazuje signatáře k politickému a strategickému prosazování vysoké stavební kultury.

Davoská deklaráce zdůrazňuje klíčovou roli kultury pro tvorbu kvalitního životního prostředí. Připomíná, že stavění je samo o sobě součástí kultury a současně vytváří prostor pro kulturu. Deklarace zdůrazňuje sdílenou odpovědnost politiky a občanské společnosti za životní prostředí a vyzývá evropské státy k vyvinutí maximálního úsilí k prosazování vysoké stavební kultury.

Prostřední, ve kterém žijeme, má rozhodující vliv na kvalitu života, naši pohodu a naše zdraví. Je klíčové pro sociální interakci a soudržnost, pro kreativitu a identifikaci s místem.

Kvalita našich měst, vesnic a krajiny podléhá silným tlakům: sídlení kaše, přehustěné aglomerace a bující dopravní stavby a plochy mají negativní vliv na společnost. Cílem deklaráce je přispět k vytvoření takové evropské politiky, která by zabezpečila postupné zlepšení tvorby životního prostředí.

Švýcarsko zorganizovalo setkání ministrů v rámci Evropského roku kulturního dědictví. Důrazem na široce pojímanou stavební kulturu (v němčině Baukultur) chtěli pozornost

soustředit nejen na ochranu architektonického odkazu, ale především na budoucí veřejné i soukromé projekty, tvorbu měst a krajiny.

Na textu deklaráce se mj. podíleli členové ECTP Luc-Emile Bouche-Florin, Joris Scheers a Vít Řezáč. Českou republiku na konferenci zastupoval náměstek ministra kultury pro řízení sekce kulturního dědictví Ing. Vlastislav Ouroda, Ph.D. a Ing. Zuzana Jandlová z oddělení bilaterálních vztahů.

Více informací na www.davosdeclaration2018.ch nebo www.urbanismus.cz.

Vít Řezáč

Mít či nemít městského architekta?

V České republice je v současnosti již více než stovka měst a obcí, které mají městského architekta a další sídla o zřízení tohoto postu uvažují. Není až tak podstatné, v jaké podobě je tento post zřizován. U velkých, zejména statutárních měst, se jedná spíše o model začlenění odboru či oddělení do struktury státní správy či samosprávy, u středních a menších měst převládá externí forma spolupráce s konkrétní vybranou osobou.

Společné pro obě varianty je, že ani jedna z nich nemá oporu v zákoně. Města a obce nemají povinnost mít městského architekta a je zcela na vůli a zodpovědnosti volených politiků, zda chtějí mít ke svému rozhodování v oblasti územního plánování, urbanismu a architektury odborného poradce. Myslím, že je lépe, že mít či nemít městského architekta nestanovuje zákon a města mohou sama rozhodnout, zda takový post zřídí. Pokud se však rozhodnou pro městského architekta a v podstatě ho financují ze svého rozpočtu, měl by pro výkon své funkce získat nejen větší pravomoci, ale i zodpovědnost.

Stejně tak, jako konzultujeme svoje zdravotní problémy s lékařem, je třeba organismus města preventivně chránit před nevhodnými vlivy a zásahy a jeho další rozvoj zaměřit správným směrem. A právě architekt-urbanista je v této oblasti tím lékařem-odborníkem.

Každé město má svoji specifickou historii, urbanistickou strukturu či přírodní reliéf, každé je jiné. Všechna ale řeší stejné či podobné problémy, týkající se např. dopravy, rozvoje infrastruktury, průmyslových zátěží, demografie, zeleně a veřejných prostorů či v detailu třeba reklamního smogu...

Pokud tyto problémy neřeší koncepčně a v souvislostech, mohou ohrozit časem fungování celého organismu...

Určitě nelze říci, že jsou všichni lékaři stejně schopní, zodpovědní a kvalitní a totéž platí o městských architektech.

Česká komora architektů se snaží být nápomocna městům a obcím při zřizování funkce městského architekta konzultacemi,

poskytováním materiálů a informací a také přímou účastí svých delegovaných zástupců při výběrových řízeních na tento post.

V současné době připravuje Pracovní skupina urbanismus, která má problematiku městského architekta ve své náplni, tzv. „Kodex městského architekta“, který by měl stručně a přehledně definovat předpoklady a podmínky pro výkon této funkce a kterým by se měli architekti na této pozici řídit.

Ale žádný zákon, vyhláška nebo kodex nezajistí to, aby samotná existence městského architekta byla zárukou harmonického rozvoje města, ochrany jeho hodnot či koncepčního rozhodování ve svěřené oblasti. Vždy bude záležet na vůli obou stran vzájemně a srozumitelně komunikovat a na schopnosti nejen přesvědčit, ale i uznat a přijmout opodstatněný názor protistrany.

Milan Košář
předseda pracovní skupiny urbanismus

Městský architekt a jen zdánlivě nesouvisející glosy k novele stavebního zákona

Naše kolegyně stavařka nedala na varování nás zkušených a rozhodla se postavit si rodinný dům. V nedaleké obci se jí podařilo koupit stavební pozemek, nahlédla do územního plánu, na místním stavebním úřadě dostala instrukci, co se po ní bude chtít... vše běželo jako po másle. My architekti jsme se předháněli, kdo jí barák vymyslí, o projektové dokumentaci „něco málo“ věděla, o správcích inženýrských sítí a orgánech státní správy také.

Vše probíhalo idylicky až do chvíle, kdy zašla na ORP-ku – odbor se statutem orgánu územního plánování a požádala o vyjádření z hlediska územního plánu. Přišel jí čtyřstránkový elaborát nějakého ambiciózního, vlastní tvorbou zjevně nesaturovaného úředníka, který minimálně z poloviny obsahoval pocity, dojmy a představy – jak by ten dům namaloval on, kdyby to ovšem uměl. Úředníka, který za „dodržení stávajících hodnot“ považuje kopírování archetypů z minulého století. Úředníka, který své dojmy

a pocity přetavuje v instrukci, čím se musí autorizovaný architekt při své tvorbě řídit...

Naštěstí paní na stavebním úřadě se nehodlala řídit vyjádřením, které dalece překračovalo kompetence územního plánu, cílů a úkolů ÚP, a tedy i stavebního zákona a hodila ono vyjádření (obrazně) do koše. Vloni to ještě šlo.

Byla by to celkem úsměvná historka ze současného ÚP folkloru. Jenomže s novým stavebním zákonem legrace končí. Onen úředník už nebude jen nevybouřeným romantikem, ale stane se „orgánem“ státní správy. A bláboly, které naštěstí až dosud stavební úřad nebral vážně, získají statut „závazného stanoviska“. A bude-li takové stanovisko nezákonné, „zásluhou“ poslaneckého pozměňovacího návrhu k SZ už nepůjde přezkoumávat...

Skutečně hrozí, že tvůrcem staveb a urbanizovaného prostoru nebude propříště autorizovaný architekt, ale úředník povýšený na orgán?

Dobrou architekturu a kultivované prostředí nevyprodukuje sebelepší zákon, sebelepší územně plánovací dokument ani sebepreciznější úředník, který je uvádí v život. Zákon, územně plánovací nástroje i úředníci jsou jistě nepostradatelní...bez nich to zkrátka nejde. Ale vždy pouze vytvářejí (nebo hatí) podmínky pro vznik a kvalitu staveb a prostředí.

Skutečný zrod stavby, urbanistického celku a detailu, krajiny, to vždy byla a je zásluha investora, architekta a realizátora – ti totiž do tohoto procesu vkládají to nejpodstatnější: ideu, peníze, imaginaci a um.

Ačkoliv mají společný cíl, jsou to ve skutečnosti dva samostatné světy – svět „vytváření podmínek“ a svět jejich „naplňování“. Jak všichni víme, nepanují mezi nimi nejvřelejší vztahy, ale co horšího – existuje mezi nimi „Hic sunt leones“ – bílé místo, či spíše propast, kterou bychom se měli snažit zacetit, ne prohlubovat.

Oba tyto světy mají svá slabá místa... Každý

- kdo sebere odvalu a přečtete si slepenec „vylepšeného“ stavebního zákona,
- kdo se vžije do role zastupitelů hlasujících pro územní plány, kterým ani za mák nerozumí,
- kdo se setkává s úředníky, kteří si ad hoc vytváří své vlastní zákony (viz glosa v úvodu),

musí dojít k závěru, že ve světě „vytváření podmínek“ pro moudré nakládání s územím a pro vznik kvalitní architektury je ještě sakra co dohánět... Ale budme objektivní. V tom druhém světě jejich „naplňování“ (= investorů, developerů, projektantů a realizačních firem) jakbysmet.

Lze z těchto dvou glos učinit nějaký závěr? Asi ano: oba světy mají ve svém fungování co zlepšovat. Třeba v nám tolik blízkém územním plánování:

Když si čtu ve stavebním zákoně, že územní plán (např. 100 000 města) slouží m. j. pro umístování staveb, jímá mě hrůza. Ani ten nejlepší územní plán přece nemůže zabránit destrukci území vinou amatérského řešení urbanistického detailu... copak má každý oprávněný projektant urbanistické vzdělání a citění?

Ale jak z toho?

- Stavební zákon nebude nikdy dokonalý (a to ani ten, který vznikne, až skončí agónie toho dnešního),
- nikdy nebude možné pokrýt území mozaikou aktuálních regulačních plánů a územních studií, které by nebezpečí chaotického řešení detailu čelily,
- sám horuji za to, aby úředníci dělali to, co mají a „neprojektovali“?!

Jak tedy vyplnit onu mezeru či spíše propast mezi pravidly a jejich naplňováním? Není právě to posláním městského architekta?

Městský architekt totiž nahrazuje a připomíná to, co jsme v průběhu dějin, růstu velikosti sídel, kumulace kapitálu a globalizace poztráceli: pokoru, respekt ke krajině, úctu k místní kultuře a tradicím, zodpovědnost za zděné hodnoty a zodpovědnost vůči zítřku... A navíc není limitován periodou voleb.

Městský architekt není orgánem státní správy, nemá rozhodovací pravomoc. Ale má nenahraditelnou roli parlamentáře mezi oběma světy, je inspirátorem, konzultantem a oponentem. Jeho pracovním nástrojem nejsou paragrafy, ale znalosti, zkušenosti, charisma a takt. Z vlastní zkušenosti vím, že v dnešním odosobněném světě vůbec nejde o slepé náboje. A co víc: přináší vítězství všech.

Stašek Žerava

Nový paragraf, o Frantíkovi a arbitři architektury

Vždy když se v minulosti jednalo o normativní podobě územních plánů, o standardech, o gisových modelech apod., vždy jsem se nesměle ptal: „A co na to stavební úřady?“ Ti jsou přece v podstatě jediní a hlavní uživatelé územních plánů, a jejich hlas jsme nikdy neposlouchali, asi ani žádný nebyl. Oni územní plán prakticky uplatňovali a my teoreticky báдали.

Situace se podstatně změnila od prvního dne letošního roku: ve stavebním zákoně přibyl paragraf 96b. Kruh se uzavřel. Úřad územního plánování zpracuje zadání územního plánu, územní plán pořídí, nechá náležitě zpracovat jeho návrh (milí pořizovatelé, projektanti vás musí poslouchat), po vydání jej pravidelně vyhodnocuje, rozhoduje o potřebě změn – a nakonec se stal i vykladačem územního plánu. Stavební úřad už do územního plánu nahlížet nepotřebuje. Vše dostane na zlatém podnosu závazného stanoviska orgánu územního plánování. (Navrhují v rámci úspor snížit počet tištěných stránek, tedy dokumentace k vydání.)

Jeden by si myslel, že se zkrátka a prostě posoudí soulad s územním plánem: parcela je v ploše té a té barvy, která vyjadřuje tuto funkci (pardon, způsob využití) a k ní náleží tyto regulativy – tedy podmínky pro využití ploch s rozdílným způsobem využití s urče-

ním převažujícím účelu využití (hlavní využití), pokud je možné jej stanovit, přípustného využití, nepřípustného využití (včetně stanovení, ve kterých plochách je vyloučeno umístování staveb, zařízení a jiných opatření pro účely uvedené v § 18 odst. 5 stavebního zákona), popřípadě stanovení podmíněně přípustného využití těchto ploch a stanovení podmínek prostorového uspořádání, včetně základních podmínek ochrany krajinného rázu (například výškové regulace zástavby, charakteru a struktury zástavby, stanovení rozmezí výměry pro vymezení stavebních pozemků a intenzity jejich využití).

Je s tím záměr v souladu? Ano – ne. Jednoduché. Jenže takto jednoduché to být prostě nemůže. Orgán územního plánování musí záměr posoudit z hlediska územního plánování, v němž územní plán – jeden z nástrojů – představuje jen určitou výseč. A taky mohou být území, která územní plán stále ještě nemají. Proto je třeba posoudit i soulad s politikou územního rozvoje, se zásadami územního rozvoje, ale taky s cíli a úkoly územního plánování.

A tak se narodilo velké, komplexní stanovisko. Pracovníci úřadů územního plánování, dříve zvaní „pořizovatelé“, přestávají pořizovat, nestíhají, píšou závazná stanoviska na kdejakou „psí boudu“ (citát od „pořizovatele“).

Zdá se, že se chystají žně pro „létající pořizovatele“. Ti pořídí studie a územní plány, které pak ovšem bude vykládat opět úřad územního plánování, který tyto materiály nepořídil, nezná je, neví o historii jejich projednávání atd. Čili další velká komplikace.

No a aby to pro úřednictvo tak komplikované nebylo, vznikla metodika... Uvádí se, že má 151 stran. (Je vůbec v tištěné brožuře možný lichý počet stran? Není, ta brožura má prostě 156 stran + 4 strany obálky. To je jak v té o Frantíkovi, ševcovském učni, za kterým přišel mistr a ptá se: „Kolikátou tu botu šiješ?“ „Už třetí, pane mistr.“ „Ale Frantíku, vždyť člověk má přece jen dvě nohy.“ „Však taky, pane mistr, budeme my tu třetí botu těžko prodávat...“) Vlastně to není deklarováno jako metodika, ale jako soubor příkladů s komentářem.

Pracovníci úřadu územního plánování se asi nejvíce ze všech cílů a úkolů územního plánování budou prát s těmi pod písmenem d) (stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb a veřejných prostranství) a písmenem o) (uplatňovat poznatky zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování a ekologie a památkové péče).

Proč právě tyto body budou nejobtížnější? Vystihla to jedna pořizovatelka, která mi napsala: „Závazná stanoviska jsou fakt šílenost, zákonodárce zřejmě předpokládal,

že pořizovatelé jsou architekti, takže nás metodicky vede i k hodnocení té které konkrétní stavby, např. nevhodný tvar a výraz nástavby či přístavby objektu nebo nevhodný architektonický výraz navrženého objektu... pro nás nearchitekty šíleně těžké...“

Das also war des Pudels Kern (Goethe). Jediný z mých územních plánů pořizoval architekt. Však to sami znáte: stavaři, absolventi průmyslovek, zemědělci, lesáři, absolventi všelikých oborů

architektonické a estetické požadavky, hodnotit uplatnění poznatků z různých oborů s územním plánováním souvisejících.

A proto asi vznikl manuál, soubor příkladů, který – a nemůže jinak – praxi náležitě zjednodušuje, vymýšlí schematická řešení. Já jsem si kupříkladu z ukázky B.4 odnesl, že domy s plochou střechou prostě na vesnici nepatří.

Představuji si, že by mne zítra poslali vyhodnocovat stav lesních porostů anebo statiku výrobních hal. Pitomost? No jistě. Ale architektuře přece rozumí každý... Jenže teprve čas ukáže, jestli po období, kdy stavební úřad pustil kdejakou zhůvěřilost, nezachráně architektuře výraz našich vsí a měst nearchitekti.

Zdeněk Černý

Nové publikace

ŠIMKOVÁ, Hana a kol.
Průměrné ceny dopravní a technické infrastruktury obcí.

Aktualizace 2017

[1. vyd. Ústav územního rozvoje, Brno: 2017, 130 s. ISBN 978-80-87318-60-7]

Přehled průměrných jednotkových nákladů na zemní práce a jednotlivé druhy infrastruktury až po veřejnou zeleň.

Publikace je dostupná na webových stránkách ÚÚR: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/metodicke-prirucky-a-publikacni-materialy/2017/ceny-ti-2017-celek.pdf>.

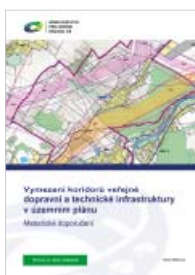

ROZMANOVÁ, Naděžda – POKORNÁ, Zuzana.
Charakter a struktura zástavby venkovských sídel v územních plánech.

[Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj a Brno, Ústav územního rozvoje 2017, 73 s. ISBN 978-80-7538-153-8 MMR ČR a ISBN 978-80-87318-62-1 ÚÚR]

Publikace se zabývá urbanistickou strukturou venkovských sídel. Snaží se poskytnout nejzákladnější orientaci, potřebnou v územním plánování k nazírání na hodnoty sídla. Představuje základní hlediska, podle nichž by měla být posuzována urbanistická struktura sídla v územním plánu, a předkládá doporučení.

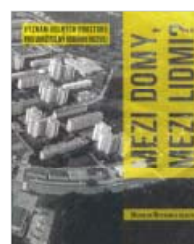
Publikace je dostupná na webových stránkách ÚÚR: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/metodicke-prirucky-a-publikacni-materialy/2017/publikace-charakter-a-struktura-venkovskych-sidel-10-2017.pdf>

Vymezení koridorů veřejné dopravní a technické infrastruktury v územním plánu

Metodické doporučení Ministerstva pro místní rozvoj ČR k problematice vymezení a upřesňování koridorů veřejné dopravní a technické infrastruktury v územním plánu. Metodické doporučení je zpracováno v souladu se stavebním zákonem ve znění účinném od 1. 1. 2018.

Metodické doporučení je dostupné na webových stránkách MMR: http://mnr.cz/getmedia/8b8bcb8c-57e4-4caf-9c8e-f5c9e75278d1/Koridory_metodicke_doporučení_2017_11_07.pdf?ext=.pdf

WITTMANN, Maxmilian a kol.

Mezi domy, mezi lidmi? Význam volných prostorů pro udržitelný urbánní rozvoj

[1. vyd. Akademické nakladatelství CERM, Brno: 2017, 351 s. ISBN 978-80-7204-955-4. Neprodejná publikace]

Kniha je výsledkem tříletého výzkumného projektu Význam volných prostorů pro udržitelný urbánní rozvoj, GAČR 15-05237S. Analýzy případových studií prezentované v této knize naznačují, že lidé obecně vnímají význam prostorů mezi domy pro kvalitu jejich života. Vhodná urbánní forma a charakter těchto prostorů mohou vytvářet takové prostředí, které má předpoklady být lidmi intenzivně sdíleno.

Krajina jako dílo

[1. vyd. NPÚ, Brno: 2016, 346 s. ISBN 978-80-87967-08-9]

Publikace se snaží o rekonstrukci podoby historické kulturní krajiny na území jihomoravského pohraničí od období baroka, které významně přetvořilo význam a vzhled krajinného rámce novověké společnosti, až do současnosti.

SKŘIVÁNKOVÁ, Lucie
– ŠVÁCHA, Rostislav
– NOVOTNÁ, Eva
– JIRKALOVÁ, Karolína
(edd.)

Paneláci 1. Padesát sídlišť v českých zemích. Kritický katalog k cyklu výstav Příběh paneláku

[1. vyd. Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze: 2016, 463 s. ISBN 978-80-7101-161-3]

Kniha je katalogem cyklu výstav Příběh paneláku, realizovaných v letech 2014–2017 ve všech krajských městech. Formou pasportů představuje padesát (nejen) panelových sídlišť ze čtrnácti krajů České republiky. Čtenáře seznamuje s okolnostmi a důvody výstavby sídlišť, architekturou a urbanismem těchto celků i s osobnostmi jejich autorů.

POSTRÁNECKÝ, Michal
– SVÍTEK, Miroslav a kol.
Města budoucnosti
[Nakladatelství Nadatur: 2018, 375 s. ISBN 9788072700585]

Publikace pojednává o účelném využití moderních technologií pro lepší zprávu a management měst s ohledem na jejich udržitelný rozvoj a kvalitu života obyvatel města.

BLAŽEK, Jiří.
Stavební zákon s komentářem a souvisejícími předpisy

[4. aktualiz. vyd. Nakladatelství ANAG, Praha: 2017, 344 s. ISBN 978-80-7554-107-9]

Publikace je koncipována z hlediska potřeb žadatelů o umístění a povolení staveb, zařízení, terénních úprav a udržovacích prací. Vychází z aktuálního stavu legislativy s uvedením změn. Toto vydání neobsahuje prováděcí vyhlášky, jelikož v době tisku ještě nebyly vydány v aktualizovaném znění.

Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Platné znění s vyznačením změn po novele vyhláškou č. 13/2018 Sb., vč. důvodové zprávy

[1. vyd. Mimořádná příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj č. 1/2018, Ústav územního rozvoje, Brno: 2018, 60 s., ISBN 978-80-87318-64-5]

Aktuality, Informace

AUÚP

Výroční shromáždění členů

Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR
se uskuteční

ve čtvrtek 12. dubna 2018 v 17.30 hodin

v prostorách velkého zámeckého sálu mikulovského zámku
(prostory bývalé jízdárny z počátku 18. století na severním zámeckém nádvoří)

KURZY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ – ČVUT V PRAZE

Fakulta stavební ČVUT v Praze pořádá v roce 2018 ve svých prostorách následující kurzy celoživotního vzdělávání (akreditovány Ministerstvem vnitra dle § 30 odst. 5 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků):

Základy urbanismu

Cílem kurzu je seznámit účastníky se základy urbanistické skladby sídel, vývojem stavby měst, kompozicí a historií veřejných prostranství, vývojem kulturní krajiny a krajinnou kompozicí. Kurz je především určen pro pracovníky úřadů územního plánování na ORP a pracovníky krajských úřadů jako doplňující vzdělávání k výkonu jejich profese, zejména v souvislosti s novelou stavebního zákona, která zmocňuje úřady územního plánování k vydávání závazných stanovisek v příslušných správních řízeních. Výuka proběhne v Praze na Fakultě stavební ČVUT ve dnech **11.–15. 6. 2018**.

Více informací na <http://www.uzemi.eu/czv-zaklady-urbanismu.html>

Územně analytické podklady

Cílem přednášek je podat komplexní informaci k problematice aktualizací ÚAP dle stavebního zákona a prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb. tak, aby pro aktéry celého procesu byly informace logicky sdělované po jednotlivých etapách prací. Výuka proběhne v Praze na Fakultě stavební ČVUT ve dnech **17.–21. 9. 2018**.

Více informací na <http://www.uzemi.eu/czv-uap.html>

KUKR 2018

16. ročník kurzu celoživotního vzdělávání OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU dle § 12 zákona č. 114/1992 Sb. Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu a užití výsledků případového a preventivního hodnocení v rozhodovacích a plánovacích procesech. Cílem kurzu je seznámení účastníků s problematikou identifikace znaků a hodnot jednotlivých charakteristik krajinného rázu ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. Výuka proběhne v Praze na Fakultě stavební ČVUT ve dnech **21.–22. 3. 2018, 4.–5. 4. 2018** a závěrečný workshop proběhne v Telči ve dnech **25.–26. 4. 2018**.

Více informací na www.krajinyraz.cz

Členské příspěvky AUÚP ČR na rok 2018

Výše příspěvků na rok 2018: **700 Kč; 200 Kč studenti** prezenčního studia a **důchodci**, jejichž jediným příjmem je důchod.

Členský příspěvek uhradte prosím nejpozději do **30. 6. 2018!**

Platbu můžete provést: přiloženou složenkou, bankovním převodem na účet č. **1922930399/0800**, vedený u České spořitelny Praha 1, výjimečně v hotovosti na jarní konferenci

Pro snadnější identifikaci platby uvádějte: **Vaše jméno** do zprávy pro příjemce, ev. variabilní symbol – Vaše rodné číslo, specifický symbol – **2018**

V případě, že neuhradíte příspěvek do konce kalendářního roku 2018, může Rada AUÚP dle článku III, odst. 6b) Stanov po projednání zrušit členství.